

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DE L'ÉCONOMIE, DE LA POLITIQUE
SCIENTIFIQUE, DE L'ÉDUCATION, DES
INSTITUTIONS SCIENTIFIQUES ET CULTURELLES
NATIONALES, DES CLASSES MOYENNES ET DE
L'AGRICULTURE

COMMISSIE VOOR HET BEDRIJFSLEVEN, HET
WETENSCHAPSBELEID, HET ONDERWIJS, DE
NATIONALE WETENSCHAPPELIJKE EN
CULTURELE INSTELLINGEN, DE MIDDENSTAND
EN DE LANDBOUW

Mercredi

22-06-2011

Matin

Woensdag

22-06-2011

Voormiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	Parti Socialiste
MR	Mouvement réformateur
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	socialistische partij anders
Ecolo-Groen!	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen!
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
VB	Vlaams Belang
cdH	centre démocrate Humaniste
LDD	Lijst Dedecker
INDEP-ONAFH	Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 53 0000/000	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000	Parlementair stuk van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be	www.dekamer.be
e-mail : publications@lachambre.be	e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

Question de M. Peter Logghe au ministre du Climat et de l'Énergie sur "les tarifs du réseau de distribution" (n° 5181)	1
<i>Orateurs: Peter Logghe, Paul Magnette, ministre du Climat et de l'Énergie</i>	
Questions jointes de	3
- Mme Liesbeth Van der Auwera au vice-premier ministre et ministre des Finances et des Réformes institutionnelles sur "le fonctionnement du Fonds de Réduction du Coût global de l'Énergie (FRCE)" (n° 5343)	3
- Mme Liesbeth Van der Auwera au ministre du Climat et de l'Énergie sur "le fonctionnement du Fonds de Réduction du Coût global de l'Énergie (FRCE)" (n° 5345)	3
<i>Orateurs: Liesbeth Van der Auwera, Paul Magnette, ministre du Climat et de l'Énergie</i>	
Question de M. Kristof Calvo au ministre du Climat et de l'Énergie sur "un comité de coordination dédié aux décisions de GDF Suez" (n° 5433)	6
<i>Orateurs: Kristof Calvo, Paul Magnette, ministre du Climat et de l'Énergie</i>	
Question de M. Kristof Calvo au ministre du Climat et de l'Énergie sur "un label de qualité pour l'électricité verte" (n° 5439)	8
<i>Orateurs: Kristof Calvo, Paul Magnette, ministre du Climat et de l'Énergie</i>	
Question de M. Kristof Calvo au ministre du Climat et de l'Énergie sur "l'objectif européen en matière d'énergie renouvelable en 2030" (n° 5440)	11
<i>Orateurs: Kristof Calvo, Paul Magnette, ministre du Climat et de l'Énergie</i>	
Question de M. Willem-Frederik Schiltz au ministre du Climat et de l'Énergie sur "la tension croissante sur le réseau énergétique belge et celui d'Europe occidentale" (n° 5282)	14
<i>Orateurs: Willem-Frederik Schiltz, Paul Magnette, ministre du Climat et de l'Énergie</i>	

INHOUD

Vraag van de heer Peter Logghe aan de minister van Klimaat en Energie over "de distributienettarieven" (nr. 5181)	1
<i>Sprekers: Peter Logghe, Paul Magnette, minister van Klimaat en Energie</i>	
Samengevoegde vragen van	3
- mevrouw Liesbeth Van der Auwera aan de vice-eersteminister en minister van Financiën en Institutionele Hervormingen over "de werking van het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE)" (nr. 5343)	3
- mevrouw Liesbeth Van der Auwera aan de minister van Klimaat en Energie over "de werking van het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE)" (nr. 5345)	3
<i>Sprekers: Liesbeth Van der Auwera, Paul Magnette, minister van Klimaat en Energie</i>	
Vraag van de heer Kristof Calvo aan de minister van Klimaat en Energie over "een coördinatiecomité voor de beslissingen van GDF Suez" (nr. 5433)	6
<i>Sprekers: Kristof Calvo, Paul Magnette, minister van Klimaat en Energie</i>	
Vraag van de heer Kristof Calvo aan de minister van Klimaat en Energie over "een kwaliteitslabel voor groene stroom" (nr. 5439)	8
<i>Sprekers: Kristof Calvo, Paul Magnette, minister van Klimaat en Energie</i>	
Vraag van de heer Kristof Calvo aan de minister van Klimaat en Energie over "de Europese doelstelling voor hernieuwbare energie in 2030" (nr. 5440)	11
<i>Sprekers: Kristof Calvo, Paul Magnette, minister van Klimaat en Energie</i>	
Vraag van de heer Willem-Frederik Schiltz aan de minister van Klimaat en Energie over "de toegenomen spanning op het Belgische en West-Europese energienetwerk" (nr. 5282)	14
<i>Sprekers: Willem-Frederik Schiltz, Paul Magnette, minister van Klimaat en Energie</i>	

COMMISSION DE L'ÉCONOMIE,
DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE,
DE L'ÉDUCATION, DES
INSTITUTIONS SCIENTIFIQUES
ET CULTURELLES NATIONALES,
DES CLASSES MOYENNES ET DE
L'AGRICULTURE

COMMISSIE VOOR HET
BEDRIJFSLEVEN, HET
WETENSCHAPSBELEID, HET
ONDERWIJS, DE NATIONALE
WETENSCHAPPELIJKE EN
CULTURELE INSTELLINGEN, DE
MIDDENSTAND EN DE
LANDBOUW

du

van

MERCREDI 22 JUNI 2011

WOENSDAG 22 JUNI 2011

Matin

Voormiddag

De vergadering wordt geopend om 10.21 uur en voorgezeten door mevrouw Liesbeth Van der Auwera.
La séance est ouverte à 10.21 heures et présidée par Mme Liesbeth Van der Auwera.

01 Vraag van de heer Peter Logghe aan de minister van Klimaat en Energie over "de distributenettarieven" (nr. 5181)

01 Question de M. Peter Logghe au ministre du Climat et de l'Énergie sur "les tarifs du réseau de distribution" (n° 5181)

01.01 Peter Logghe (VB): Het arrest van het Grondwettelijk Hof waardoor de huidige wet op de distributenettarieven werd geschrapt, zal allicht als een bom zijn ingeslagen. De rechtsbasis om de distributenetkosten naar gezinnen en kmo's door te rekenen, werd hiermee volledig onderuit gehaald.

01.01 Peter Logghe (VB): L'arrêt de la Cour constitutionnelle relatif à la loi sur les tarifs du réseau de distribution a mis au tapis la base légale pour répercuter les frais du réseau de distribution sur les familles et les PME. Il ne faudra guère de temps avant que le consommateur tente de récupérer les indemnités payées au réseau de distribution. Une réaction rapide du gouvernement est dont indispensable.

De vraag rijst dan ook hoelang het volgens de overheid zal duren vooraleer mensen en bedrijven de reeds betaalde distributenetvergoedingen zullen proberen terug te vorderen. Een snelle reactie van de overheid dringt zich dus op. Op welke manier en hoe snel zult u antwoorden, mijnheer de minister? Binnen welke termijn wilt u de toestand rechtekijken? Zult u dat met terugwerkende kracht doen?

Comment le ministre veillera-t-il à ce que les compétences de la CREG soient vraiment respectées cette fois?

Ten gronde gaat het natuurlijk om een kwestie van bevoegdheden. De wijze waarop de vergoedingen voor de distributenetbedrijven worden berekend, was en is immers de bevoegdheid van de CREG. Op welke manier zult u ervoor zorgen dat de bevoegdheden van de CREG ditmaal wel worden gerespecteerd? Zult u zelf een wetgevend initiatief nemen of zult u op het initiatief van de regulator wachten? Zult u overleg met de CREG plegen?

Ik meen in de persberichten van de jongste dagen te hebben gelezen dat er al minstens een probeert om de kosten van de tarieven terug te vorderen. Ik dacht dat advocaat Boonen een eerste vordering heeft ingeleid.

01.02 Minister Paul Magnette: Mijnheer Logghe, het Grondwettelijk Hof heeft artikel 41 van de wet van december 2009 vernietigd, in

01.02 Paul Magnette, ministre: La Cour constitutionnelle a abrogé

zoverre het de artikelen 9 tot 14 van het KB van september 2008 bekrachtigt. De uitspraak heeft een werking *ex tunc*. Dat heeft tot gevolg dat de vernietiging effect heeft vanaf het moment van de aanneming van de bekrachtigingswet.

Het KB van september 2008 bestaat en geldt in principe dus nog steeds. Enkel de wet die bepaalde artikelen van het KB bekrachtigt, is vernietigd. Het KB is echter wel teruggebracht naar de situatie voorafgaand aan de aanneming van de bekrachtigingswet.

Het wetsvoorstel dat het derde energiepakket omzet in Belgisch recht, wordt niet geraakt door de uitspraak. Het wetsvoorstel draagt de bevoegdheid voor de tarieven over aan de nationale regulator, de CREG, die na de aanneming van de wetgeving bevoegd zal zijn voor de vaststelling van de tariefmethodologie en voor de goedkeuring van de tarieven voorgesteld door de netbeheerders.

De versterking van de bevoegdheden van de CREG is conform en in lijn met de uitspraak van het Grondwettelijk Hof. De uitspraak van het hof gaat in de richting van de wetgeving die de Europese regelgeving voor het derde energiepakket omzet. De vaststelling van de tarieven is een bevoegdheid van de CREG. De minister kan dus geen nieuwe tarieven vaststellen, aangezien, op basis van de Europese regelgeving, die bevoegdheid aan de nationale regulator toebehoort.

Een initiatief van de CREG om de juridische leemte te ondervangen, zou evenwel in het verlengde moeten liggen van de reeds gevoerde politiek op dat gebied en, indien mogelijk, de richtlijn en de *guidelines* uit het wetsvoorstel in aanmerking nemen. De aanneming van het wetsvoorstel dat het derde energiepakket omzet, is met de uitspraak des te dringender geworden, mede vanwege de rechtsonzekerheid die nu ontstaan is.

01.03 Peter Logghe (VB): Mijnheer de minister, ik dank u voor de uitleg, die toch wel wat verduidelijking geeft.

Het wetsontwerp om het derde pakket uit te voeren, moet inderdaad dringend worden ingediend. Wij zijn benieuwd naar dat wetsontwerp. Gaat u evenwel niet beter met de CREG in overleg om eventuele vervelende rechtsgevolgen te vermijden? U onderstreept dat het wetsontwerp voor de omzetting van het derde pakket, dat onder andere ook de bevoegdheden van de CREG bevestigt, dringend moet worden ingediend.

Ik ga daarmee akkoord. Ik vraag mij alleen af of er in tussentijd geen ambetante rechtsgevolgen van zouden kunnen komen die de overheid wegens de rechtsonzekerheid doen bloeden. Maar goed, u bent wijzer dan ik. U zult, als dat nodig is, zelf wel het initiatief nemen om overleg te plegen met de CREG. Dank u voor uw uitleg.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

Voorzitter: Peter Logghe.

l'article 41 de la loi de décembre 2009, qui consacre les articles 9 à 14 de l'arrêté royal de septembre 2008. L'arrêt de la Cour s'applique *ex tunc*, c'est-à-dire dès l'adoption de la loi. L'arrêté royal reste en vigueur. Seule la loi consacrant des articles spécifiques est abrogée.

Cet arrêt n'entraîne aucune conséquence pour le projet de loi transposant en droit belge le troisième paquet Énergie, par le biais duquel la compétence en matière de tarifs sera transférée au régulateur national, la CREG. Le renforcement des compétences de la CREG est conforme à la décision de la Cour constitutionnelle. La fixation des tarifs relevant du régulateur, le ministre ne peut en proposer de nouveaux. Toute initiative de la CREG visant à combler un vide juridique doit s'inscrire dans le prolongement de la politique menée en la matière et doit tenir compte à la fois de la directive et des lignes directrices du projet.

L'incertitude juridique générée par l'arrêt de la Cour constitutionnelle renforce l'urgence de l'adoption du projet de loi relatif au troisième paquet Énergie.

01.03 Peter Logghe (VB): Je me réjouis que le ministre se concerte avec la CREG en vue d'éviter toute conséquence juridique désagréable. J'attends impatiemment le projet de loi en question.

Président: Peter Logghe.

02 **Samengevoegde vragen van**

- mevrouw Liesbeth Van der Auwera aan de vice-eersteminister en minister van Financiën en Institutionele Hervormingen over "de werking van het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE)" (nr. 5343)

- mevrouw Liesbeth Van der Auwera aan de minister van Klimaat en Energie over "de werking van het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE)" (nr. 5345)

02 **Questions jointes de**

- Mme Liesbeth Van der Auwera au vice-premier ministre et ministre des Finances et des Réformes institutionnelles sur "le fonctionnement du Fonds de Réduction du Coût global de l'Énergie (FRCE)" (n° 5343)

- Mme Liesbeth Van der Auwera au ministre du Climat et de l'Énergie sur "le fonctionnement du Fonds de Réduction du Coût global de l'Énergie (FRCE)" (n° 5345)

02.01 **Liesbeth Van der Auwera** (CD&V): Mijnheer de minister, mijn vraag handelt over de werking van het FRGE, dat in 2005 opgericht werd teneinde structurele maatregelen te nemen die de besparing van energie in woningen bevorderen. Er wordt ook voorzien in een financiële, juridische en technische trajectbegeleiding voor de doelgroepen van de meest kansarmen.

Mijnheer de minister, ik heb gezien dat in de afgelopen jaren al heel wat vragen daarover aan u zijn gesteld. Ik heb er ook enkele, omdat een aantal vragen over de werking bij mij terechtgekomen is. Een reeks vragen betreft cijfermateriaal. U mag mij het antwoord daarop ook op papier bezorgen.

Hoeveel van die leningen werden sinds het ontstaan van het fonds uitgeschreven en voor welk bedrag? Kunt u een verdeling geven van de leningen per lokale entiteit?

Hoeveel van die leningen werden verstrekt aan de doelgroep? Hoe is de verdeling daarvan per lokale entiteit?

Welke werken werden vooral met middelen van het FRGE gefinancierd? Wat is de verdeling van de werken aan eigen gebouwen en huurwoningen?

Wordt de doelgroep wel optimaal bereikt? Door de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet is een terugbetaling over meer dan vijf jaar niet mogelijk. Als wij kijken naar de opzet van het FRGE dan ging het over kredieten aan de doelgroep, maandelijks terug te betalen met de effectieve besparing op de factuur, maar het kan zijn dat een terugbetaling binnen de vijf jaar, door die maandelijkse besparingen op de energiefactuur, niet mogelijk is. Daarom is mijn vraag of er specifiek voor de doelgroep geen uitzondering kan worden gemaakt voor die termijn van vijf jaar.

Ik neem het voorbeeld van een maatschappelijk kwetsbaar gezin dat bijvoorbeeld het maximale bedrag van 10 000 euro zou lenen. Meestal blijft men onder dat bedrag als het gaat over isolatie, maar voor dubbele beglazing komt men makkelijk aan 10 000 euro en dan komt men tot een maandelijks af te lossen bedrag van 175 euro, dat niet gecompenseerd kan worden door een evenredige daling van de factuur. Is er voor die doelgroep geen langere termijn dan vijf jaar mogelijk, als men uitgaat van die maandelijkse besparing?

02.01 **Liesbeth Van der Auwera** (CD&V): Le Fonds de Réduction du Coût global de l'Énergie (FRCE) a été créé en 2005 afin de promouvoir les économies d'énergie dans les habitations par le biais de mesures structurelles. Un accompagnement de parcours financier, juridique et technique a également été prévu pour le groupe cible des personnes défavorisées.

Combien de prêts ont été accordés depuis la création de ce fonds et pour quel montant? Combien de ces prêts ont été accordés au groupe cible des personnes défavorisées? Quel type de travaux a principalement été financé par les moyens du FRCE?

Le groupe cible a-t-il été atteint de manière optimale? Est-il possible, pour ce groupe cible, de déroger à l'obligation prévue dans la loi sur le crédit à la consommation de rembourser le prêt dans un délai de cinq ans? Dans la négative, pourrait-on instaurer un système par lequel le gestionnaire de réseau adapterait chaque mois le montant de la facture à la différence entre le montant du remboursement et l'économie d'énergie?

Ne serait-il par ailleurs pas souhaitable de verser les primes directement aux entités locales, de façon à réduire le montant des versements? N'est-il pas souhaitable d'instaurer un plafond de

Als de termijnverlenging geen optie is, hoe staat u dan tegenover een systeem waarbij bijvoorbeeld een netbeheerder voor de doelgroep maandelijks het verschil tussen het aflossingsbedrag en de effectieve energiebesparing op de factuur zou bijpassen? In Limburg zou Infrac dat voor die doelgroep eventueel willen doen, maar hoe moet dat praktisch worden gerealiseerd, aangezien de netbeheerder dan zou moeten optreden als een kredietgever en een erkenning in die zin nodig zou hebben? Dat wil die netbeheerder uiteraard niet, maar dit zou wel een mooi instrument kunnen zijn in het derdebetalersstelsel.

Dit zijn louter vragen om die doelgroep effectief te bereiken.

Fiscale voordelen en premies worden enkel toegekend wanneer een investering daadwerkelijk is uitgevoerd. Dat plaatst de maatschappelijk kwetsbare gezinnen voor een moeilijke situatie. Lokale entiteiten kunnen niet optreden als aanvrager van premies, zodat die ook niet kunnen verrekend worden in de lening in kwestie. Er zou dus eigenlijk een systeem van subrogatie moeten zijn, waarbij de premies rechtstreeks aan de lokale entiteiten worden uitbetaald, zodat het afbetalingsbedrag structureel lager zou komen te liggen.

Bent u zoals ik van mening dat dit juridisch-technisch heel eenvoudig is op te lossen? Bent u bereid om met uw collega's van de deelstaten hierover overleg te plegen in het belang van de doelgroep? Bent u niet van mening dat dit fonds enkel zou moeten dienen voor leningen aan de doelgroep?

Er zijn diverse andere aanbiedingen op de markt voor goedkope leningen, bij banken en dergelijke, waar mensen met een gewoon inkomen goed terecht kunnen. Is het dan niet zinvol om een inkomensbeperking in te voeren, zodat minstens de hoogste inkomens worden uitgesloten? Hoe vaak kreeg men te maken met wanbetaling? Wat zijn de werkingskosten van dit fonds voor 2010?

De obligatielening moet op de vervaldag aan de obligatiehouders worden terugbetaald aan een jaarlijkse intrest van 3,7 %. Dat is hoger dan wat kredietnemers moeten betalen, namelijk 2 %. Wat zijn de jaarlijkse intrest- en administratiekosten van dit complexe product? Zal de jaarlijkse subsidie van 2 miljoen euro voor dit jaar en de komende jaren volstaan? Is dit systeem wel een taak voor de federale overheid en dient dit niet te worden overgeheveld? Dit is een hele boterham aan vragen, maar ik hoop dat ik er een antwoord op krijg.

02.02 Minister **Paul Magnette**: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Van der Auwera, uw eerste drie vragen zijn typische schriftelijke vragen en ik stel u de tabellen met een boterham aan cijfers ter beschikking.

Het gemiddelde doelgroepcijfer in België bedraagt 11,89 %. Zoals hierboven vermeld, gaat 13,2 % van het totale aantal door het fonds verstrekte leningen naar de doelgroep, wat dus hoger ligt dan vooropgesteld. Het fonds bereikt dus zeker zijn doelstelling.

Het is echter onmiskenbaar dat dit inspanningen vergt van de lokale entiteiten. De doelgroep van het FRGE, afgebakend door het koninklijk besluit van 2 juni 2006, is immers een precaire doelgroep. Het gemiddelde leningsbedrag voor investeringen in

revenus pour le fonds, pour que les revenus les plus élevés soient exclus?

Combien de fois le fonds a-t-il été confronté à des défauts de paiement? Quel était le montant des frais de fonctionnement en 2010?

Quel est le montant des frais annuels d'intérêt et d'administration de l'emprunt obligataire? La subvention annuelle de 2 millions d'euros est-elle suffisante? Ce système complexe doit-il relever des compétences des autorités fédérales?

02.02 **Paul Magnette**, ministre: Je répondrai par écrit aux questions relatives aux chiffres.

Le groupe cible représente en moyenne 11,89 % en Belgique. Étant donné que 13,2 % des prêts du fonds sont affectés au groupe cible, cet objectif est largement atteint. Le montant emprunté atteint rarement le maximum de 10 000 euros. Nous veillons attentivement à ce que les fonds soient affectés aux investissements les

doelgroepwoningen bedraagt dan ook zelden het maximumbedrag van 10 000 euro.

Wel wordt erover gewaakt dat dit wordt besteed aan de meest effectieve investeringen om aldus de besparing zoveel mogelijk te laten overeenstemmen met de maandelijkse afbetaling. Uit de cijfers blijkt dan ook dat hoogrendementsglas, dakisolatie en een condensatieketel de meest uitgevoerde ingrepen zijn in doelgroepwoningen.

Een verlenging van de termijn kan mijns inziens inderdaad een element zijn om de doelgroep nog beter te bereiken. Het is echter de raad van bestuur van het fonds die een dergelijke modaliteit van zijn werking bepaalt.

Ik vernam dat de raad van bestuur in deze voorlopig geen beslissing wenst te nemen en dit in afwachting van diens uitbreiding, wat door een koninklijk besluit dient te gebeuren en dus voorlopig niet door de regering in lopende zaken kan worden beslist.

Het betrekken van de netbeheerders bij de werking van een lokale entiteit kan een piste zijn om het derdebetalerssysteem verder te optimaliseren. Uiteraard dient dit te gebeuren conform de geldende wettelijke bepalingen en verplichtingen en moet bij de betrokkene de wil aanwezig te zijn om dit binnen de geldende bepalingen op te nemen.

Aangezien de verplichtingen die aan de netbeheerders en de openbare dienst worden opgelegd gewestelijke bevoegdheden zijn, stel ik u voor uw suggestie aan de bevoegde regionale ministers te bezorgen.

Wat uw zesde vraag betreft, ook deze vraag is een aangelegenheid die tot de bevoegdheid van mijn regionale collega's behoort. In Wallonië bestaat wel degelijk de mogelijkheid tot subrogatie.

Het fonds is door de wetgever geconcipeerd en gecreëerd met het oog op het reduceren van de globale energiefactuur en dit met een bijzondere aandacht voor de doelgroep van de behoeftigen. Mijns inziens beantwoordt de werking van het fonds en de resultaten die worden geboekt hieraan.

Voorlopig kent het fonds nog geen gevallen van wanbetaling. De werkingskosten – de centrale werking en de ondersteuning van de lokale entiteiten – bedroegen in 2010 iets minder dan 1,8 miljoen euro.

De kosten die gepaard gaan met de obligatie-uitgifte bedragen jaarlijks ongeveer 2,3 miljoen euro, waarvan de intresten 1,93 miljoen euro uitmaken. De kostprijs voor het administratief beheer bedroeg in 2010 31 000 euro.

Het fonds is op kruissnelheid gekomen. Gelet op de sterke toename van het aantal lokale entiteiten en de uitbreiding van hun trekkingsrechten en de daaraan gekoppelde werkingsmiddelen, zal de jaarlijkse subsidie van 2 miljoen euro volgens het fonds in de komende jaren niet volstaan om de kosten te dekken.

plus efficaces pour que l'économie corresponde autant que possible à la mensualité. Les interventions les plus fréquentes sont le placement de vitrages à haut rendement, l'isolation du toit et l'installation de chaudières à condensation.

La prolongation du délai de paiement permet sans doute de mieux atteindre le groupe cible mais le conseil d'administration du FRCE maintient toute décision à ce sujet en suspens jusqu'à l'élargissement du conseil. Cet élargissement doit être entériné par arrêté royal mais les choses traînent puisque nous sommes en affaires courantes.

Associer les gestionnaires de réseau au fonctionnement d'une entité locale permettrait d'optimiser le système du tiers payant. Je transmettrai cette suggestion aux ministres régionaux. La proposition de subrogation par le versement aux entités locales relève également de la compétence des Régions. La subrogation est une possibilité qui existe en tout cas déjà en Wallonie.

Le FRCE n'a été confronté à aucun défaut de paiement à ce jour. Les frais de fonctionnement s'élevaient à un peu moins de 1,8 million d'euros en 2010. Les frais de l'émission de l'obligation s'élèvent annuellement à quelque 2,3 millions d'euros, dont 1,93 million en intérêts. La gestion administrative a coûté 31 000 euros en 2010. Alors que le fonds a aujourd'hui atteint sa vitesse de croisière, la subvention annuelle de 2 millions d'euros ne suffira pas. La régionalisation éventuelle du fonds dépendra des négociations gouvernementales.

De wetgever heeft in het verleden geoordeeld dat een initiatief zoals het FRGE noodzakelijk was. De resultaten die het fonds boekt, tonen aan dat er aan een behoefte wordt beantwoord.

In hoeverre het fonds al dan niet het voorwerp zal uitmaken van een regionalisering zal blijken uit de resultaten van de lopende regeringsonderhandelingen.

02.03 **Liesbeth Van der Auwera** (CD&V): Mijnheer de minister, het is jammer dat de raad van bestuur moet beslissen over de modaliteiten van de kredieten. Dat is echter wettelijk vastgelegd in de koninklijke besluiten. Ik zal het verlengen van die termijn alleszins bij hen proberen aan te kaarten. Wat de gewestelijke bevoegdheden betreft zegt u dat er in Wallonië een systeem bestaat van subrogatie. Weet u hoe dat systeem eruitziet? Aan uw reactie te zien weet u dat niet precies. Minister Van den Bossche is niet genegen dat systeem in Vlaanderen in te voeren, terwijl ik denk dat het echt wel een kans zou zijn om de doelgroep nog beter te bereiken.

Het kostenplaatje van de werking van het fonds betekent voor de federale overheid toch wel een hele brok, terwijl we zien dat het rationeel energiegebruik eigenlijk een bevoegdheid is die door de gewesten zou moeten worden behartigd. Ik wacht dus samen met u af wat de onderhandelingen hierover opleveren.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

03 **Vraag van de heer Kristof Calvo aan de minister van Klimaat en Energie over "een coördinatiecomité voor de beslissingen van GDF Suez" (nr. 5433)**

03 **Question de M. Kristof Calvo au ministre du Climat et de l'Énergie sur "un comité de coordination dédié aux décisions de GDF Suez" (n° 5433)**

03.01 **Kristof Calvo** (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, de eerste minister is op dinsdag 14 juni op de koffie geweest bij zijn Franse ambtgenoot Fillon. Achteraf vernamen wij dat er afspraken werden gemaakt over de uitvoering van de stresstest. Er zouden medewerkers worden uitgewisseld voor tests in centrales dicht bij elkaars landgrenzen.

Voorts kondigde de premier aan dat er een coördinatiecomité zou worden opgericht. Dat prikkelde mijn nieuwsgierigheid. Dat comité moet nagaan welke impact beslissingen van GDF Suez op het Belgische energiebeleid hebben.

Ik was verwonderd om dat te lezen, omdat ik ervan uitging dat er al een dergelijk comité bestond. Wij hebben daarin al een aardige weg afgelegd.

In 2006 was er de *pax electrica* en het *golden share*. Die strategie blijkt niet te lukken. Dat blijkt een lege doos te worden.

Toenmalig eerste minister, Herman Van Rompuy, kondigde in 2009 vervolgens aan dat er een permanent overlegcomité zou worden opgericht met drie vertegenwoordigers: de groep GDF Suez, een

02.03 **Liesbeth Van der Auwera** (CD&V): Je déplore que le conseil d'administration doive décider des modalités de crédit. J'aborderai la question de la prolongation du délai au sein du conseil d'administration. Le ministre peut-il fournir des explications sur le système de subrogation en Wallonie? Je pense qu'un tel système serait également souhaitable en Flandre.

Le coût du fonds pour les autorités fédérales n'est pas négligeable alors que la consommation rationnelle d'énergie relève de la compétence des Régions. J'attends avec impatience le résultat des négociations.

03.01 **Kristof Calvo** (Ecolo-Groen!): Après une entrevue avec son collègue français le 14 juin dernier, le premier ministre a annoncé la création d'un comité de coordination chargé d'examiner l'impact des décisions de GDF Suez sur la politique énergétique de la Belgique.

En 2009, le premier ministre de l'époque, M. Van Rompuy, avait déjà annoncé la création d'un comité permanent de concertation composé de représentants de GDF Suez et des ministres français et belge de l'Énergie. Lors de la séance plénière du 16 juin, le premier ministre Leterme a déclaré que ce comité de concertation était resté lettre morte. Après l'échec de la *golden*

vertegenwoordiger van de Franse minister van Energie en een vertegenwoordiger van de Belgische minister van Energie.

Nu verwijst de heer Letermé naar een nieuw coördinatiecomité in zijn communicatie na het gesprek met de heer Fillon. Tijdens de plenaire vergadering van donderdag 16 juni verklaarde hij dat het permanent overlegcomité dat door zijn voorganger was aangekondigd dode letter is gebleven. De verklaring van 2009, die eigenlijk al een ferme stap terug was ten opzichte van het gouden aandeel, is dus nooit in de praktijk omgezet.

Mijnheer de minister, het is niet evident om beslissingen van een dergelijke multinationale groep te monitoren en daarop te wegen. Een dergelijk comité lijkt mij echter het *minimum minimorum* te zijn. Dan is het jammer om in 2011 vast te stellen dat het comité niet heeft gefunctioneerd.

Mijnheer de minister, wat is de stand van zaken in verband met het permanent overlegcomité? Is het comité ooit actief geweest? Hebben vergaderingen plaatsgevonden? Is het comité dan inderdaad dode letter gebleven, zoals de eerste minister heeft gezegd? Zo ja, wat is dan de opdracht voor het nieuwe coördinatiecomité? Hoe ziet u dat?

Welke andere instrumenten ziet u om meer impact te hebben op de beslissingen van GDF Suez, vooral met betrekking tot het Belgische energiebeleid?

Voorzitter: Liesbeth Van der Auwera.

Présidente: Liesbeth Van der Auwera.

03.02 Minister **Paul Magnette**: Mijnheer Calvo, ik kan u enkel bevestigen wat de premier u steeds heeft gezegd tijdens de plenaire vergadering van 16 juni. Het coördinatiecomité is tot nu dode letter gebleven. Bovendien heb ik, zoals u, vernomen dat het comité snel zou samenkomen.

GDF Suez is een commercieel bedrijf en als regering hebben wij weinig invloed op hun beslissingen. Ik moet er u zeker niet aan herinneren dat de Europese Commissie dat niet zou toelaten. De enige oplossing is de regulator te blijven versterken. Wij hebben dat sinds 2008 al verschillende keren gedaan. Met de omzetting van het derde energiepakket zullen wij dat opnieuw doen.

03.03 **Kristof Calvo** (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, dat is wel een bijzonder kort antwoord. U geeft op geen enkele manier aan waarom dat comité nooit is samengekomen. Hebt u daarop aangedrongen of was er werkelijk geen bereidheid, alhoewel er een engagement was vanuit de groep GDF Suez? Of stakte het bij de vertegenwoordiging van de Franse staat? Dat lijkt mij toch belangrijke informatie waarnaar ik u heb gevraagd, mijnheer de minister.

03.04 **Paul Magnette**, ministre: Quand le gouvernement précédent a établi cette idée de *golden share* et ensuite, puisque la *golden share* ne venait pas sous Van Rompuy, comme vous le rappelez, l'idée d'un comité de coordination, le but était un échange d'informations entre les autorités publiques et une entreprise privée puisque l'état d'un marché libéralisé ne permet pas d'aller au-delà de cette situation.

share en 2006, la création d'un tel comité de concertation constituait pourtant le minimum pour essayer de peser sur les décisions d'un groupe multinational tel que GDF Suez. Il est regrettable de devoir constater aujourd'hui l'échec de ce projet.

Le comité de concertation prévu à l'origine a-t-il jamais vraiment existé? Quelle sera la mission du nouveau comité de coordination? Existe-t-il d'autres instruments qui nous permettraient d'avoir plus d'impact sur les décisions de GDF Suez?

03.02 **Paul Magnette**, ministre: Je ne puis que confirmer les dires du premier ministre lors de la séance plénière. Le comité de coordination n'est toujours pas opérationnel. Il se réunirait pour la première fois à brève échéance. Le gouvernement ne peut guère influencer sur une entreprise commerciale. La Commission européenne ne le permettrait d'ailleurs pas. La seule possibilité est de renforcer le régulateur.

03.03 **Kristof Calvo** (Ecolo-Groen!): Pourquoi le comité de concertation ne s'est-il jamais réuni?

03.04 Minister **Paul Magnette**: Er werd een vrij informeel akkoord gesloten waarin werd bepaald dat er informatie zou worden uitgewisseld tussen de overheid en het privébedrijf. Omdat GDF

Ce qui était prévu dans cet accord relativement informel est qu'il y aurait un échange d'informations si GDF Suez prenait des décisions stratégiques pour le territoire belge. Or GDF Suez n'a pris aucune décision stratégique pour le territoire belge depuis la signature de cet accord sous Van Rompuy et donc ce comité ne s'est jamais réuni. Voilà! Si nous devons décider des taxes extrêmement élevées qui devaient entraîner une réorientation ou toute autre décision stratégique majeure qui pourrait entraîner dans le chef de l'entreprise une attitude ayant une importance fondamentale pour la situation de notre marché, cela provoquerait la convocation de ce comité.

Par ailleurs, j'ai discuté régulièrement de la situation avec mes homologues français mais sur une base totalement informelle, en marge du Conseil européen, à Luxembourg en général.

Suez geen strategische beslissingen had genomen met betrekking tot het Belgisch grondgebied is het coördinatiecomité nooit samengekomen. Het zou bijvoorbeeld wel worden samengeroepen als het bedrijf ten gevolge van de heffing van zeer hoge belastingen een houding zou aannemen die doorslaggevende gevolgen heeft voor onze markt.

Ik heb ter zake geregeld informeel overleg gepleegd met mijn Franse ambtgenoten in de marge van een Europese Raad.

03.05 Kristof Calvo (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, ik erken zelf in mijn vraagstelling dat dat niet evident is. Alleen vind ik het dan wel gek dat als u vandaag moet erkennen dat zo'n comité nooit heeft gefunctioneerd, de premier het toch nodig vindt om met veel bombarie opnieuw een dergelijk comité aan te kondigen. U zegt dat u het net als ik heb vernomen. Daaruit leid ik subtiel af dat het niet was doorgepraat in de regering. Dat komt echter wel vaker voor op het vlak van de energiewetgeving.

Hoe dan ook, als de deals, de conventies, de pacts en de informele akkoorden niet werken, zult u daar hopelijk de nodige conclusies uit trekken en af en toe misschien wat minder bereid zijn om het gesprek met de groep GDF Suez aan te gaan. We hebben in onze commissie al een pittige discussie in verband met de uraniumtaks gehad op het moment waarop u GDF Suez ontvangen hebt. Als het bedrijf niet ingaat op engagementen uit het verleden, dan moet u misschien ook wat minder sympathiek zijn. Ik ben in elk geval blij dat u de piste voor de toekomst, namelijk het versterken van de regulator en wetgeving en geen deals of pacts, erkent.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Vraag van de heer Kristof Calvo aan de minister van Klimaat en Energie over "een kwaliteitslabel voor groene stroom" (nr. 5439)

04 Question de M. Kristof Calvo au ministre du Climat et de l'Énergie sur "un label de qualité pour l'électricité verte" (n° 5439)

04.01 Kristof Calvo (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik merk dat meer en meer consumenten groene keuzes wensen te maken. Hopelijk wensen meer en meer consumenten ook groene politieke keuzes te maken.

Men kan dat bijvoorbeeld vaststellen bij het kiezen van een stroomleverancier. Heel wat elektriciteitsleveranciers spelen daarop in met blitse marketingcampagnes en met labels om die milieubewuste consument voor zich te winnen. Alleen, als men het volledige plaatje bekijkt, blijkt de aangeboden groene stroom niet altijd zo groen te zijn als de leveranciers beweren.

Bepaalde aangeboden producten worden voorgesteld als 100 %

03.05 Kristof Calvo (Ecolo-Groen!): Pourquoi faut-il annoncer la création d'un nouveau comité alors que le précédent n'a jamais fonctionné? J'ai le sentiment qu'il n'y a pas eu de débat au sein du gouvernement comme c'est souvent le cas en matière de politique énergétique. Si aucune tentative de concertation n'aboutit, espérons que le gouvernement décide d'être moins conciliant.

Je me félicite que le ministre opte en faveur du renforcement du régulateur et de la législation plutôt qu'en faveur d'accords ou de pactes qui ne sont de toute manière jamais respectés.

04.01 Kristof Calvo (Ecolo-Groen!): De plus en plus de consommateurs optent pour l'énergie verte, par exemple lors du choix d'un fournisseur d'électricité. Les fournisseurs exploitent habilement le filon au moyen de campagnes et de labels. Pourtant, l'offre "verte" ne semble pas toujours si verte que cela. Les profits de l'électricité "100 % verte" sont investis dans le charbon ou l'énergie nucléaire.

groene stroom, maar de winsten die dergelijke producten genereren, worden wel geïnvesteerd in steenkool of nucleair. Dat is misleidend voor de consument.

U weet, en ik denk dat daarover in deze commissie al vragen werden gesteld, dat er een ranking werd opgemaakt door de milieuoorganisatie Greenpeace en Test-Aankoop, die een ander analysekader opbouwden en dus niet zomaar het systeem van de garanties van oorsprong hanteerden, maar bijvoorbeeld ook rekening hielden met het investeringsprofiel van de leveranciers.

Mijn vraag is ingegeven door de verontwaardiging waarmee ik word geconfronteerd, bijvoorbeeld in het verhaal van de groepsaankopen. Ik weet niet hoe sterk dit leeft in het zuiden van het land, maar in Vlaanderen worden nogal wat groepsaankopen georganiseerd, bijvoorbeeld door de provincies. Dan komen daar bepaalde leveranciers uit die als groen worden voorgesteld, maar die minder groen blijken te zijn.

Het institutioneel kader is mij ook niet geheel duidelijk. Misschien zou een officieel Belgisch kwaliteitslabel wel aangewezen zijn en zou het interessant zijn om voor een dergelijk label ook het investeringsprofiel van de leverancier van de groep mee te nemen. Volledig volgens de nieuwe leer-Magnette, zouden de regulatoren daarin een belangrijke rol kunnen spelen.

Mijnheer de minister, ik heb de volgende vragen. Ten eerste, is er ooit overwogen om een dergelijk officieel Belgisch kwaliteitslabel in te voeren om voor de consument niet de garanties van oorsprong als richtlijn te hanteren, maar andere criteria te gebruiken?

Ten tweede, waarom is er voorlopig geen dergelijk kwaliteitslabel? Bent u bereid om er een op te maken?

Ten derde, pleegt u overleg met de regionale ministers? Ik vermoed immers dat zij daarover ook een mondje willen meepraten.

04.02 Minister **Paul Magnette**: Mijnheer Calvo, vanuit de wil tot transparantie en bevordering van hernieuwbare energie, hebben de gewesten ieder een systeem ingevoerd dat bestemd is om het groene aandeel van de energie die aan de verbruiker wordt geleverd, te waarborgen. Zodra een leverancier beschikt over certificaten van waarborg van oorsprong, brengt hij er de gewestelijke regulator van op de hoogte, die het groene aandeel van zijn elektriciteit attesteert. Deze informatie kan zodoende het imago dienen van de leverancier. Het komt de gewesten toe dit aspect van bevordering van groene energie te regelen.

Intussen zijn de systemen afgeweken van hun aanvankelijk doel. De federale regering heeft inderdaad in een vrijstelling voorzien van de bijdrage aan het Kyotofonds en het denuclearisatiefonds voor groene energie, en dit mits attest van de gewestelijke regulatoren. Door een speculatie-effect werd energie kunstmatig vergoed door de aankoop van certificaten van waarborg van oorsprong aan prijzen die beduidend lager liggen dan het voordeel dat als tegenprestatie via de vrijstelling werd genoten.

Wanneer de regulatoren de aandacht van de regering op deze vraag

Greenpeace et Test-Achats ont déjà établi une classification. Un label de qualité belge, qui tiendrait aussi compte du profil d'investisseur du fournisseur, pourrait s'avérer utile. Les régulateurs devraient jouer un rôle essentiel dans ce cadre. Cette possibilité a-t-elle déjà été évoquée? Le ministre compte-t-il se concerter avec ses collègues régionaux?

04.02 **Paul Magnette**, ministre: Les Régions ont développé leur propre système pour garantir la part d'énergie verte. Dès que le fournisseur dispose des certificats requis, il peut obtenir une attestation auprès du régulateur régional. Les systèmes ont dévié de leur objectif initial. Sur présentation d'une attestation délivrée par le régulateur régional, le gouvernement fédéral octroie des exonérations de cotisations au fonds Kyoto et au fonds de dénucléarisation. Des certificats sont cependant achetés à des prix inférieurs au bénéfice obtenu par le biais de l'exonération.

J'ai envisagé une certification de l'énergie verte sur la base des

hebben gevestigd, heb ik de piste overwogen van het attesteren van groene energie via de groene certificaten die in de gewesten worden uitgereikt. Deze piste kon evenwel niet worden gevolgd, want de groene certificaten worden van deelstaat tot deelstaat niet op dezelfde basis uitgereikt.

Aangezien de vrijstelling van de fondsen Kyoto en denuclearisatie zal worden opgeheven, zullen de leveranciers minder worden verleid tot het aankopen van certificaten van waarborg van oorsprong in andere landen. De energiemix van de leverancier die geattesteerd wordt door de certificaten van waarborg van oorsprong zou zodoende het niveau van de Belgische productie inzake hernieuwbare energie meer moeten weerspiegelen.

certificats verts délivrés par les Régions, mais les critères d'attribution de ces certificats n'étant pas identiques dans les Régions, cette solution s'avère impossible. Puisque l'exonération des cotisations au fonds Kyoto et au fonds de dénucléarisation va être abrogée, les fournisseurs seront moins tentés d'acheter des certificats à l'étranger. Le mix énergétique certifié devrait ainsi à nouveau refléter le niveau de production belge des énergies renouvelables.

04.03 Kristof Calvo (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, u maakt van de gelegenheid gebruik om de story rond de federale bijdragen en het probleem daar nog eens in de verf te zetten. Dat is zeer handig van u.

Ik sprak u niet alleen aan als minister van Energie, maar ook als minister van Consumentenzaken. Zou een informatielabel puur rond het investeringsprofiel, zeg maar het groene karakter van leveranciers, een federale of een regionale bevoegdheid zijn? Dit dan los van eventueel gebruik nadien voor federale bijdrage en vrijstelling of niet, maar puur als informatie aan de consument: die leverancier heeft dat investeringsprofiel en dat productiepark. Dat zou een veel betere, duidelijkere en eerlijkere communicatie zijn over groene stroom dan de garantie van oorsprong. Daarvan geeft u immers zelf aan dat er volop speculatie is: ondertussen komt 60 % van de stroom in aanmerking voor garanties van oorsprong, terwijl we een minimale productie van hernieuwbare energie hebben. Als minister van Consumentenzaken moet u in dergelijk label toch ook enig heil zien.

04.03 Kristof Calvo (Ecolo-Groen!): Le ministre est également compétent en matière de Protection de la consommation. Un label d'information sur le profil d'investissement est-il une compétence fédérale ou régionale? Ce type de label assurerait une communication à la fois plus précise et plus honnête sur l'électricité verte que les certificats d'origine. Entre-temps, 60 % de l'électricité peut être prise en considération pour l'octroi de ces certificats d'origine, alors que la production d'énergies renouvelables reste minime.

04.04 Paul Magnette, ministre: Juridiquement, on pourrait le faire mais techniquement, cela signifierait qu'il faudrait déterminer un critère pour calculer la part d'énergie renouvelable et on retomberait alors d'une manière ou d'une autre sur les certificats régionaux, ce qui ne changerait pas fondamentalement les choses. Tous les producteurs vous répondront alors qu'on ne peut pas diviser leurs activités, qu'ils sont actifs en France, en Belgique, aux Pays-Bas, en Allemagne, qu'ils ont telle part de renouvelable dans leur mix global, qu'ils vendent ou achètent sur le territoire belge de l'énergie qu'ils produisent aux Pays-Bas ou en France ou vice-versa et qu'ils ne peuvent par conséquent pas déterminer un pourcentage.

Si vous posez la question à Electrabel, on va vous dire 18 % en comptant les barrages hydrauliques de GDF en France, par exemple. Demandez à EDF et vous tomberez sur le même type de problème. Finalement, ces certificats régionaux sont la moins mauvaise estimation du véritable engagement en termes de production d'énergie renouvelable.

04.04 Minister **Paul Magnette**: Uit een juridisch oogpunt is het mogelijk, maar uit een technisch oogpunt zou er een criterium moeten worden bepaald om het deel hernieuwbare energie te berekenen en zou men hoe dan ook opnieuw bij de gewestelijke certificaten terecht komen. Alle producenten zullen u zeggen dat hun activiteiten niet kunnen worden opgesplitst, dat ze actief zijn in meerdere landen en dat ze een bepaald percentage hernieuwbare energie produceren. Electrabel, bijvoorbeeld, raamt het percentage hernieuwbare energie op 18 procent, waarbij rekening wordt gehouden met de stuwdammen van GDF in Frankrijk. Uiteindelijk zijn de gewestelijke certificaten nog de minst slechte weerspiegeling van

de reële productie van hernieuwbare energie.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

05 Vraag van de heer Kristof Calvo aan de minister van Klimaat en Energie over "de Europese doelstelling voor hernieuwbare energie in 2030" (nr. 5440)

05 Question de M. Kristof Calvo au ministre du Climat et de l'Énergie sur "l'objectif européen en matière d'énergie renouvelable en 2030" (n° 5440)

05.01 **Kristof Calvo** (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, mijn laatste vraag voor vandaag gaat over de discussies die op dit moment aan de gang zijn op Europees niveau. Er zijn een heleboel discussies, niet alleen over de euro, maar ook over het toekomstig beleid inzake klimaat en energie.

Zoals wel vaker voorkomt, is het vaak de Europese Commissie – ik woon de vergaderingen niet bij, maar dat is mijn indruk van op afstand –, die op de barricaden staat voor meer klimaatambitie en een meer doorgedreven beleid inzake hernieuwbare energie. In het rijtje van verklaringen kon ik vorige week in de pers opmerken dat klimaatcommissaris Hedegaard zich bij de voorstelling van het IPCC-rapport over hernieuwbare energie hier in Brussel voorstander heeft verklaard van een bindende doelstelling inzake hernieuwbare energie voor 2030. Op dit moment is er geen doelstelling van die aard. Een tijdje geleden heeft niet toevallig de Europese sector van de hernieuwbare energie gepleit voor een dergelijke bindende doelstelling. Zo'n duidelijke doelstelling zorgt voor een zeker investeringsklimaat. Ik meen dat dat niet onbelangrijk is. Ook de commissaris van Energie Oettinger heeft bepaalde verklaringen afgelegd, namelijk dat een langetermijndoelstelling voor 2030, 2040 en 2050, inclusief een hoger ambitieniveau, goed zou zijn. Er zijn wat discussies aan de gang. De *low carbon strategy* voor 2050 heeft al een niet-bindend streefcijfer inzake CO₂-uitstoot. Ik heb begrepen dat op de Milieuraad van de EU van afgelopen week een aantal van die punten is besproken. Wat voor ons ligt, is de opmaak in het najaar van de Energy Road Map voor 2050.

Mijnheer de minister, wat is uw reactie op het pleidooi van klimaatcommissaris Hedegaard om een bindende doelstelling 2030 inzake hernieuwbare energie op te leggen? Hebben we daar een Belgisch standpunt over? Hoe cryptisch is dat standpunt? Is het duidelijker dan het doorsnee standpunt van ons land op Europees niveau? Is het duidelijker dan ons standpunt over de Europese klimaatdoelstelling, waarover we een tweetal weken geleden van gedachten hebben gewisseld?

Bent u voorstander van een echt juridisch bindende doelstelling?

Wat heeft de Milieuraad van afgelopen week opgeleverd?

Wat zijn de Belgische prioriteiten in de discussie over de Energy Road Map 2050? Waar gooit u uw politiek gewicht voor in de strijd?

05.02 Minister **Paul Magnette**: Mijnheer Calvo, ik zal eerst kort het kader van die ambitieuze doelstelling voor 2030 schetsen. Eind november 2011 wordt door de Europese Commissie de

05.01 **Kristof Calvo** (Ecolo-Groen!): Au niveau européen, la discussion sur la future politique climatique et énergétique bat son plein. Le commissaire européen Hedegaard s'est déclaré favorable à des objectifs contraignants en matière d'énergies renouvelables à l'horizon 2030. Le secteur européen des énergies renouvelables a également plaidé pour des objectifs contraignants dans la mesure où ils procurent des garanties sur le plan des investissements.

Le gouvernement pourrait-il le cas échéant faire part de sa position en ce qui concerne des objectifs contraignants en matière d'énergies renouvelables, une position qui, espérons-le, sera moins obscure que celle concernant les objectifs climatiques européens? Quels sont les résultats du récent Conseil européen de l'Environnement? Quelles sont les priorités belges pour la Feuille de route de l'Énergie 2050?

05.02 **Paul Magnette**, ministre: Fin novembre, la Commission européenne présentera la Feuille

energierroutekaart 2050 voorgesteld. Die routekaart past in het kader van de eerder gelanceerde Roadmap towards a low carbon economy by 2050, die een 80 % *domestic* emissiereductiedoelstelling tegen 2050 vooropstelt.

Het belang van 'tijdshorizon 2030' werd gelanceerd door commissaris Oettinger tijdens de informele Energieraad van 3 mei 2011, waar een eerste debat plaatsvond over het Europese energiebeleid op lange termijn. Eerder deze maand vond opnieuw een debat plaats onder de Europese energieministers over die routekaart en werd hetzelfde pleidooi opnieuw onderstreept door de Europese commissaris van Energie.

België is het gedeeltelijk eens met het standpunt van de commissaris, in die zin dat het belang van intermediaire doelstellingen voor 2030/2040/2050 dient onderstreept te worden als een stap naar het behalen van de 80 tot 95 % globale emissiereductiedoelstelling tegen 2050. België is dus een voorstander van intermediaire doelstellingen, maar hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat duidelijke doelstellingen tegen 2050 bepaald dienen te worden. Wat het belang van hernieuwbare energie in het langetermijnergiebeleid in de energiemix betreft, is België voorstander van een zo groot mogelijk percentage hernieuwbare energiebronnen.

De vier Belgische energieministers hebben in dat kader ook beslist een oefening uit te voeren en een scenario uit te werken om tegen 2050 zoveel mogelijk energie uit hernieuwbare energiebronnen te produceren en te consumeren. Verschillende onafhankelijke studies tonen het belang aan van dat scenario op economisch en sociaal vlak, alsook op milieuvlak, uiteraard.

De Europese Commissie moet dan ook het voortouw nemen en een strategie voorstellen om die doelstellingen te realiseren. De lidstaten, de consumenten en de particuliere sector moeten vandaag maximaal duidelijkheid krijgen om goede investeringsbeslissingen te nemen.

Tijdens de twee voorgaande Europese ontmoetingen onder energieministers heb ik er dan ook voor gepleit om ook met een 100 % hernieuwbare-energiebronscenario rekening te houden in de energieroutekaart 2050, die verschillende scenario's zal voorstellen om de vooropgestelde doelstellingen te behalen.

Hoewel België dus ambitieuze doelstellingen ondersteunt, is het vermelden van concrete cijfers over het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in de 2030-energiemix op dit moment voorbarig. Pas wanneer de Europese Commissie de verschillende scenario's heeft gepresenteerd, kan worden bekeken wat een ambitieuze, maar realistische doelstelling op Europees niveau kan zijn.

De milieuministers, die op dinsdag 21 juni in Luxemburg vergaderden, moeten het eens worden over de tussenstappen die de EU zouden moeten leiden naar een vermindering op een intern niveau van 80 % broeikasgassen in 2050. De tussenstappen die door de Commissie zijn voorgesteld, bepalen een vermindering van 40 % tegen 2030 en 60 % tegen 2040.

Het Hongaarse voorzitterschap, dat bijzonder weinig geneigd was een akkoord te vinden, is er niet in geslaagd het dossier af te ronden en

de route de l'Énergie 2050 qui s'inscrit dans le cadre de la Feuille de route vers une économie compétitive à faible intensité de carbone à l'horizon 2050. L'objectif est une réduction d'émissions de 80 % d'ici à 2050.

En mai dernier, le commissaire, M. Oettinger, a lancé l'objectif Horizon 2030. La Belgique plaide également en faveur d'objectifs intermédiaires à l'horizon 2030, 2040 et 2050 comme étapes dans le cadre d'une réduction globale d'émissions de 80 à 95 % d'ici à 2050. Les objectifs pour 2050 devront en tout état de cause être définis sans ambiguïté. Dans le cadre d'une politique à long terme, la Belgique préconise un taux d'énergies renouvelables dans le mix énergétique le plus élevé possible. Les quatre ministres belges de l'Énergie ont décidé d'élaborer un scénario visant à produire et à consommer un maximum d'énergies renouvelables d'ici à 2050.

La Commission européenne doit prendre l'initiative et proposer une stratégie, alors que les États membres, les consommateurs et les entreprises doivent disposer d'informations précises afin qu'ils puissent prendre des décisions appropriées en matière d'investissements. Lors des deux précédents Conseils européens de l'Énergie, j'ai plaidé en faveur d'un scénario de 100 % de sources d'énergies renouvelables dans le cadre de Feuille de route de l'Énergie 2050. Il est prématuré de fournir des chiffres concrets concernant la part des sources d'énergies renouvelables en 2030. Nous ne pouvons nous exprimer à propos du degré d'ambition et de réalisme d'un objectif que lorsque la Commission européenne aura présenté les différents scénarios.

Les ministres de l'Environnement, qui se sont réunis le 21 juin, doivent convenir des étapes intermédiaires. La Commission

de blokkering die door Polen werd opgelegd, te omzeilen.

Door de beleidsbeslissing aan te nemen zouden de ministers aan de Commissie hun akkoord hebben verleend om de wetgevende voorstellen op te stellen die noodzakelijk zijn voor de inwerkingstelling van de doelen.

Het zal dus aan het Poolse voorzitterschap zijn om een nieuwe poging te doen. Ik ben ervan overtuigd dat het Poolse voorzitterschap zijn best zal doen om een akkoord te vinden.

Tijdens de twee jongste ontmoetingen met de Europese energieministers heb ik ervoor gepleit dat energie-efficiënte centraal in het Europees beleid moet blijven staan. Maatregelen op het vlak van energie-efficiëntie bieden niet alleen een enorm potentieel inzake werkgelegenheid en een stijging van de koopkracht, maar energierenovatie van bestaande gebouwen zou maar liefst 32 % van het primaire energieverbruik in Europa kunnen besparen. Aangezien dat gelijkstaat aan de Europese energieproductie uit kolen en kerncentrales en het potentieel van dergelijke maatregelen in België groot is, vormt dat voor België een essentieel aandachtspunt.

Bovendien is het belangrijk dat alle mogelijke scenario's worden geanalyseerd en overwogen en dat er intermediaire doelstellingen als tussenstap naar de doelstelling van 2050 worden opgenomen. Ook dient het belang van een kosten-batenanalyse te worden aangestipt in de keuzes die moeten worden gemaakt over onder andere de energiemix en de technologie.

Voorts pleit België voor een horizontale aanpak, waarbij wij aandacht moeten hebben voor de financiële meerjarenbegroting 2014-2021, die later deze maand door de Europese Commissie zal worden gepresenteerd.

Ik heb reeds meerdere malen het belang van de consument en daarmee gepaard gaand de problematiek inzake de toegang tot betaalbare energie aangestipt, die zeker niet mag worden vergeten in de Europese langetermijnstrategie voor energie.

05.03 Kristof Calvo (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Het is niet meteen een geruststellende gedachte dat Polen, op het moment dat er belangrijke knopen moeten worden doorgemaakt op het vlak van energie en klimaat, in de cockpit zal zitten van de Europese Unie. U draagt daarvoor natuurlijk geen verantwoordelijkheid.

Ik denk dat wij heel duidelijk moeten definiëren. Ik ben heel blij dat u stilaan ook die zaken opneemt in uw communicatie. U moet ze enkel nog meer laten doorsijpelen in uw beleid. 100 % hernieuwbare energie in 2050 is de doelstelling.

Daarvoor is wel een duidelijke intermediaire doelstelling nodig. Wat ons betreft, moeten dat juridisch bindende doelstellingen zijn die echt een richting aangeven en die rechtszekerheid creëren voor investeerders. Ik hoop dat u daarvoor mee op de barricades zult klimmen in de komende weken en maanden.

Mevrouw de voorzitter, ik heb nog een suggestie. In het najaar landt

propose une réduction de 40 % d'ici à 2030 et de 60 % d'ici à 2040. La présidence hongroise n'est pas disposée à trouver un accord et n'a pas réussi à lever le blocage des Polonais. Il appartient maintenant à la présidence polonaise de parvenir à un accord.

Lors des deux réunions européennes précédentes, j'ai préconisé d'accorder une position centrale à l'efficacité énergétique. Les mesures en matière d'efficacité énergétique peuvent créer de l'emploi et faire croître le pouvoir d'achat. La rénovation énergétique permettrait d'économiser pas moins de 32 % de la consommation d'énergie primaire en Europe, ce qui correspond à la production énergétique européenne des centrales au charbon et des centrales nucléaires.

La Belgique plaide pour une approche horizontale, en tenant compte du budget pluriannuel financier 2014-2021, que la Commission européenne présentera ce mois-ci. J'ai déjà souligné à plusieurs reprises que la stratégie à long terme ne peut pas ignorer la question d'une énergie abordable pour les consommateurs.

05.03 Kristof Calvo (Ecolo-Groen!): Le fait que la Pologne tienne le gouvernail de l'Europe au moment où des décisions importantes doivent être prises en matière d'énergie et de climat n'est pas des plus rassurants.

Je me réjouis de constater que le ministre évoque de plus en plus souvent dans ses communications l'importance d'une définition claire des objectifs. Il convient à présent de les concrétiser davantage encore dans le cadre d'une politique. Pour arriver à 100 % d'énergies renouvelables en 2050, la fixation d'objectifs intermédiaires est indispensable. En ce

de Energy Road Map 2050. Het lijkt mij goed om in onze commissie of in het federale adviescomité voor Europese Aangelegenheden die eens vast te nemen en er samen naar te kijken. Steeds meer zal energie een Europees dossier worden. Wij hebben het daarnet gehad over de kracht van multinationale spelers. Het zou gek zijn indien wij ons beperken tot de eigen kerktoren. Ik doe de suggestie om daarover een vergadering te organiseren, mevrouw de voorzitter.

qui nous concerne, ces derniers doivent être juridiquement contraignants.

Je propose également d'examiner dans les détails la Feuille de route de l'Énergie 2050 au sein de cette commission ou du Comité d'avis fédéral chargé des Affaires européennes.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

06 **Vraag van de heer Willem-Frederik Schiltz aan de minister van Klimaat en Energie over "de toegenomen spanning op het Belgische en West-Europese energienetwerk" (nr. 5282)**

06 **Question de M. Willem-Frederik Schiltz au ministre du Climat et de l'Énergie sur "la tension croissante sur le réseau énergétique belge et celui d'Europe occidentale" (n° 5282)**

06.01 **Willem-Frederik Schiltz** (Open Vld): Mijnheer de minister, een blijvend pijnpunt in het Belgische energiebeleid is iets wat al enkele maanden werd aangekaart in diverse rapporten, gespecialiseerde documenten en parlementaire vragen: het gebrek aan investeringen in nieuwe productiecapaciteit. Het heeft er voor gezorgd dat ons land langzaam maar geëvolueerd is van een exporteur naar een importeur.

06.01 **Willem-Frederik Schiltz** (Open Vld): En raison du manque d'investissements en nouvelles capacités de production, notre pays devient peu à peu non plus un exportateur, mais bien un importateur d'énergie. En 2007, une étude réalisée par la CREG révélait que la Belgique risquait de connaître une pénurie durant les pics de demande. Nos voisins seraient par ailleurs à peine capables de répondre à la croissance de la consommation énergétique.

Op zich is dat niet extreem dramatisch, maar in 2007 is naar aanleiding van een studie van de CREG gebleken dat ons land bijzonder kwetsbaar is geworden voor energietekorten tijdens piekmomenten. Daarenboven blijkt dat de netwerkverbinding met de buurlanden, vooral Frankrijk en Nederland, de stijgende vraag naar energie amper aankunnen.

Le 9 mars, l'Agence internationale de l'énergie (AIE) a mis en garde notre pays contre un déséquilibre entre production et consommation d'énergie et contre le danger d'une dépendance par rapport à la livraison d'énergie provenant de l'étranger. Des pannes d'électricité se sont déjà produites en Europe en 2006. Fin 2010, Elia a prévenu qu'à politique inchangée, ces pannes deviendraient régulières à partir de 2020.

Een mogelijke oplossing zou de bouw van een hoogspanningslijn naar Duitsland kunnen zijn. Lokaal blijkt daartegen nogal wat protest te zijn omdat die lijn natuurlijk door de Ardennen zou moeten lopen. Maar ook de gewijzigde situatie in Duitsland brengt het netwerk – figuurlijk dan – onder stroom. Duitsland is op die manier geëvolueerd van een sterke uitvoerder, door veel windenergie te produceren. Maar door een gebrek aan rechtstreekse lijn tussen ons België en Duitsland, haalt het land, dat nog niet voldoende windenergie heeft om de sluiting van haar kerncentrales te compenseren, haar energie uit Frankrijk en Nederland, vaak via België.

Quelle initiative le ministre peut-il prendre dans le cadre de l'expédition des affaires courantes pour éviter un tel scénario catastrophe? Quelle est l'opinion du ministre concernant la connexion au réseau allemand, laquelle est parfois présentée comme une solution envisageable? Va-t-on

Hoewel de situatie in België gelijk is gebleven, tonen de statistieken van onder meer Elia aan dat ons land hierdoor prompt in de rol van energie-exporteur wordt geduwd zij het via indirecte netwerken langs Nederland of Frankrijk om. Dat geeft extra druk op het nationale maar ook op het internationale elektriciteitsnetwerk. De productie en de consumptie moeten immers steeds in evenwicht zijn, dat hoeft ik u niet uit te leggen.

Op 9 maart jongstleden heeft het Internationaal Energieagentschap in haar Energierapport over België gewaarschuwd voor stroomonevenwichten en een gevaarlijke afhankelijkheid van ons land ten opzichte van het buitenland.

In 2006 hebben we reeds een panne gekend van het Europees

electriciteitsnet. Hierdoor vielen bijna 10 miljoen Europeanen tijdelijk zonder stroom.

Tot slot stelde Elia einde 2010 dat ze bij een ongewijzigd beleid vrezen voor regelmatige stroompannes in 2020, uiteraard een te vermijden scenario.

Mijnheer de minister, welke acties kunt u vanuit uw functie als minister van lopende zaken ondernemen om dit doemscenario te vermijden?

Hoe staat u ten aanzien van de netwerkverbinding met Duitsland? Bent u bereid extra inspanningen te leveren of *incentives* te geven om investeringen in zowel het netwerk als bijkomende stroomcapaciteit in gang te zetten? Bent u bereid om de problematiek van de stroomonevenwichten bij onze buurlanden aan te kaarten?

Het kan natuurlijk niet dat een land als Duitsland van de ene dag op de andere door een beslissing over haar kerncentrales of andere energieproductie zomaar de energiestromen doorheen heel Europa op hun kop kan zetten. Dat lijkt me ook wel iets dat de nodige aandacht vraagt. Zult u daar, zoals mijnheer Calvo dat zo mooi zei, uw gewicht in de schaal werpen om daar meer consensus over te vinden?

06.02 Minister **Paul Magnette**: Mijnheer Schiltz, met betrekking tot het investeringsklimaat zijn er op federaal vlak tal van verbeteringen aangebracht aan de toekenningsprocedure. Ik denk bijvoorbeeld aan de windenergie. Voor andere procedures gaat het over een gedeelde bevoegdheid tussen het federale en het gewestelijke niveau.

Sommige projecten waarvoor op federaal niveau een productievergunning was toegekend, zijn opgegeven, uitgesteld of wachten op vergunningen die door andere bevoegdheidsniveaus worden uitgereikt. Dit was het geval voor de hyperkritische steenkoolcentrale die EON had gepland in de Antwerpse havenzone en waarvoor geen milieuvergunning werd afgeleverd.

In samenwerking met de verschillende representatieve federaties buigt de administratie zich momenteel over een administratieve vereenvoudiging van de procedure voor de toekenning van transportvergunningen. De gewesten zullen later bij deze oefening worden betrokken.

Tussen de vier energieminsters van het land werd overigens overeengekomen de staten-generaal voor energie te organiseren teneinde de hinderpalen voor investeringen in de energiesector te identificeren. Een eerste vergadering met de spelers van de sector vond plaats op 8 juni. De conclusies van die staten-generaal moeten vóór de zomer gekend zijn.

Elia bekleedt een bevoorrechte plaats om de rol van facilitator van de markt in België en Europa op zich te nemen. Om deze rol voluit te kunnen spelen, organiseert Elia diensten en mechanismen die de toegang tot het net voor de gebruikers zoveel mogelijk vergemakkelijken, bijdragen tot een vlotte werking van de elektriciteitsmarkt en de vrije concurrentie tussen de verschillende marktpelers stimuleren.

consentir davantage d'efforts afin d'encourager les investissements dans le réseau et dans une capacité supplémentaire? Peut-on accepter que la décision de l'Allemagne de fermer ses centrales nucléaires bouleverse les flux d'énergie à travers toute l'Europe? Le ministre abordera-t-il ce problème avec nos voisins?

06.02 **Paul Magnette**, ministre: Des améliorations ont déjà été apportées à la procédure d'octroi des licences en vue de stimuler les investissements. Certains projets pour lesquels une licence de production avait été octroyée au niveau fédéral ont été abandonnés ou attendent des licences délivrées par d'autres niveaux de pouvoir. L'administration examine en ce moment la possibilité de simplifier, au niveau administratif, la procédure d'octroi des autorisations de transport. Les ministres de l'Énergie du pays ont par ailleurs décidé d'organiser les États généraux de l'Énergie afin d'identifier les obstacles aux investissements dans le secteur énergétique. Une première réunion de ces États généraux a eu lieu le 8 juin.

Elia dirige un projet en collaboration avec le gestionnaire de réseau allemand dont le but est d'examiner la faisabilité d'une connexion de réseau directe et modulable entre la Belgique et l'Allemagne. L'UE a déjà promis des subsides. En Belgique, c'est la localité de Lixhe qui a été désignée comme relais, tandis que

De studies naar een rechtstreekse en regelbare netwerkverbinding tussen België en Duitsland sluiten daarbij aan. Elia leidt het project in samenwerking met Amprion, de betrokken Duitse netbeheerder, en heeft van de Europese Unie de belofte tot subsidiëring gekregen. In België is Lixhe aangeduid als verbindingspost en in de regio van Aachen is dat Verlautenheide.

De elektrische centrales, de kerncentrales inbegrepen, dragen bij tot de ondersteuning van de lokale spanning. Sluitingen die niet geprogrammeerd zijn in overleg met de TSO's kunnen het gewestelijke evenwicht in het gedrang brengen en zelfs problemen veroorzaken op het vlak van de stabiliteit van het transmissienet en de Europese elektriciteitsmarkt.

Tijdens de top van 10 juni 2011 in Luxemburg heb ik mijn bezorgdheid meegedeeld, meer bepaald over het feit dat de massale doorbraak van hernieuwbare energiebronnen, enerzijds, en een sluiting van sommige productie-eenheden, anderzijds, een aanpassingsperiode en een coherent en overlegd beleid op Europees niveau zullen vergen.

De problematiek zal worden besproken in het Pentlateraal Energie Forum. Dat forum heeft onder meer als opdracht het grensoverschrijdend hoogspanningsnet beter te controleren en dankzij de uitwisseling van informatie tussen de regulatoren en de netbeheerders van de deelnemende landen de toekenningsmethodes te harmoniseren.

Het is een eerstelijnsvorm voor bespreking en samenwerking tussen alle relevante partijen die kan leiden tot de oprichting van een regionale elektriciteitsmarkt voor West-Europa.

06.03 Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, u bent niet zonder ambitie, wat mij verheugt. Vooral dat laatste zal essentieel zijn om niet alleen ons land, maar ook Europa te laten evolueren naar een modern energielandschap.

Ik ben ook verheugd te vernemen dat de lijn met Duitsland er dan toch zal komen. Dat is volgens mij onvermijdelijk.

Wat betreft EON Antwerpen, dit is een discussie die wij breed zullen moeten voeren: welke energiemix, hoeveel kopen wij aan uit het buitenland en welke energie kopen wij aan uit het buitenland?

Wat de kernuitstap betreft, dit is een moeilijke discussie. Wij zullen daarover de komende maanden een uitgebreid discussie moeten hebben in het Parlement om te bekijken welke richting het energiebeleid moet uitgaan.

Wij kijken uit naar de conclusies van de Staten-Generaal.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

du côté allemand, il s'agit de la localité de Verlautenheide, à Aix-la-Chapelle.

Les centrales électriques, y compris les centrales nucléaires, contribuent au maintien de la tension du réseau à l'échelon local. Les fermetures qui ne sont pas programmées en concertation avec les *Transmission System Operators* (TSO) peuvent compromettre l'équilibre et causer des problèmes au niveau de la stabilité du réseau de transmission et du marché européen de l'électricité.

Lors du sommet du 10 juin à Luxembourg, j'ai fait part de ma préoccupation quant au fait que la montée en puissance des sources d'énergies renouvelables et la fermeture de certaines unités de production nécessiteront une période d'adaptation et une politique cohérente et concertée au niveau européen. La problématique sera abordée lors du Forum pentalateral de l'Énergie où tous les partenaires collaborent à la mise en place d'un marché régional de l'électricité pour l'Europe occidentale.

06.03 Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): L'Europe doit évoluer vers un paysage énergétique moderne. La liaison avec l'Allemagne doit être réalisée et je me réjouis de constater que les efforts se poursuivent. Tous les niveaux de pouvoir doivent se concerter sur les choix à opérer dans le cadre de notre politique énergétique. Dans les prochains mois, nous devons mener un débat parlementaire sur la sortie du nucléaire. Nous attendons les conclusions des États généraux de l'Énergie.

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 11.11 uur.
La réunion publique de commission est levée à 11.11 heures.*